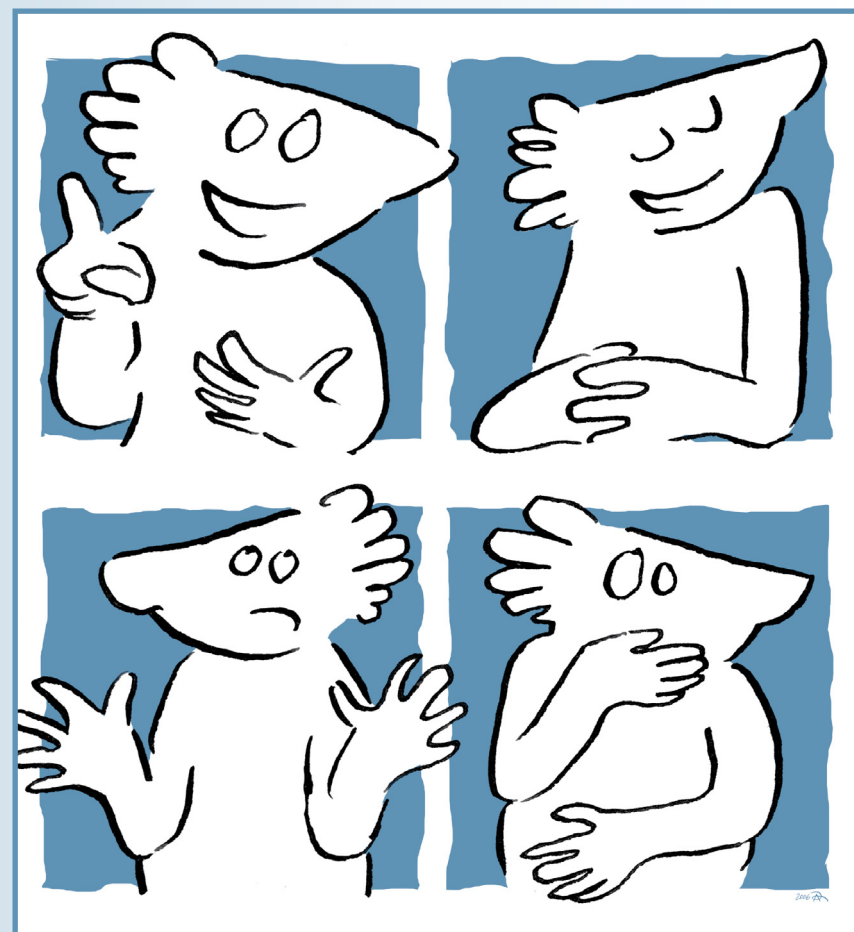

HOGYAN MONDJAM EL?

Készítette: Simon Gabriella

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Csoportalakítás					
A	Négyfős csoportok alakulnak: minden első, második, harmadik és negyedik gyerek kerül egy csoportba. 5 perc		Egész osztály együtt		
I/b Kommunikációfejlesztő játék: Figyelmet kérek!					
A	A négyfős csoportok egymás után négyféle szerepben próbálják ki magukat (beszélő, figyelmes hallgató, figyelmetlen hallgató, megfigyelő). A beszélő – a kihúzott kártyán lévő érzelmenek megfelelően – „vidám”, „kínos” „lehangoló”, „együttérzést keltő” módon elmesél egy rövid történetet. Ha a megvalósítás elhúzódik, elég, ha két-két szerepet próbálnak ki a tanulók. A pedagógus figyeli, hogyan gazdálkodnak a tanulók az idővel. 20 perc	Rögtönzés Spontaneitás Kifejezőkészség	Csoportmunka – szerepjáték	D1 (Szerepkártyák, érzelmkártyák)	P1 (A játék leírása)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Megbeszélés					
A	A négyfős csoport tagjai megosztják egymással, majd az egész csoporttal, hogyan érezték magukat egy-egy szerepben. 10 perc	Önkifejezés Önismeret Figyelem Szerep és szereplő megkülönböztetése	Kooperatív munka – szóforgó, csoport-szóforgó		
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a A témához tartozó ismeretek összegyűjtése					
A	A kommunikáció szabályszerűségei: a csoport tagjai A, B, C, D kártyákat kapnak, amelyeket elhelyeznek a plakátokon. A tanulók a betűjelek szerint négy csoportban dolgoznak tovább. Feladatuk a játékban tapasztaltak alapján tematikus összegzést készíteni a plakátokra a kommunikáció szabályszerűségeiről. Az ismeretek nem újak, felelevenítésük zajlik. A pedagógus figyelemmel kíséri a csoportmunkát, tapintatosan segíthet is. 30 perc	A témához tartozó legfontosabb ismeretek felelevenítése Lényegkiemelés Türelem Együttműködés	Kooperatív munka – szakértői mozaik	D2 (A kommunikáció szabályszerűségei – kártyák) Plakát méretű papírlap felirattal, csomagolópapír	P2 (A témához tartozó ismeretek összegyűjtése)
II/b Kommunikáció a társas interakciókban					
A	A tanulók a képek segítségével társas interakciók felismerésével foglalkoznak. Csoportosítják a képeket a metakommunikáció, az érzelmek és az élethelyzetek szerint, majd válaszolnak a feladatlap kérdéseire. Párban elemzik az <i>a)</i> és <i>c)</i> , illetve a <i>b)</i> és <i>c)</i> oldal képeit. 30 perc	A társas interakciók felismertetése életszerű helyzetekben Önkifejezés Önismeret Érzelmek felismerése Kapcsolatteremtés	Kooperatív munka – páros szóforgó, csoportszóforgó	D3 (Képek) D4 (Feladatlapok I-III.)	P3 (Kommunikáció a társas interakcióban)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Kommunikáció kiélezett helyzetekben					
A	<p>Érzelmileg kiélezett helyzet szimulálása párbeszédes gyakorlattal (a későn hazaérkező gyerek fogadása).</p> <p>A tanulók eljátsszák a késő és a fogadó interakcióját a kártyának megfelelően.</p> <p>A gyerekek megfigyelik saját és társuk érzelmeit, az érzések felismerésére törekszenek, majd rögzítik megfigyeléseiket. Reakcióikat tudatosítják.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Önismeret</p> <p>Kommunikáció</p>	<p>Kooperatív munka – páros szóforgó</p> <p>Páros munka – szimulációs játék</p>	<p>D5 (A későn érkező mondata)</p> <p>D6 (Kártyák egy-egy érzelmmel...)</p> <p>Papírlapok, íróeszközök</p>	<p>P4 (Kommunikáció kiélezett helyzetekben)</p>
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelése					
III/a A tapasztalatok összefoglalása, megosztása a csoporttal – levezető játék					
A	<p>Menzajelenet: játékonként négy önként jelentkező tanuló kártyát húz, melyen a szerepek megformálásához szükséges tudnivalók találhatók. Szerepüknek megfelelően beszélgetést kezdeményeznek, de szavak helyett mondanivalójuk érzékeltetéséhez csak színeket és számokat mondhatnak, illetve gesztikulálhatnak.</p> <p>A játékban részt nem vevők körben ülve figyelnek.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Kommunikációs készség</p> <p>Megfigyelőképesség</p> <p>Együttműködési képesség</p>	<p>Frontális munka – szerepjáték</p>	<p>D7 (Különböző színű szerepkártyák)</p>	<p>P5 (A tapasztalatok összefoglalása...)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	Menzajelenet: játékonként négy önként jelentkező tanuló kártyát húz, melyen a szerepek megformálásához szükséges tudnivalók találhatók. Szerepüknek megfelelően beszélgetést kezdeményeznek, de szavak helyett mondanivalójukat csak egyféle módon, vagy csak színekkel, vagy csak számokkal, vagy csak gesztusokkal fejezik ki. 10 perc	Kommunikációs készség Megfigyelőképesség Együttműködési képesség	Frontális munka – szerepjáték	D7 (Szerepkártyák – Az iskolai menzán)	P5 (A tapasztalatok összefoglalása...)
III/b Mit viszek ma haza?					
A	A csoport nagy körben marad, és az előbb látott játék értelmezésével beszélgetés közben osztják meg a foglalkozással kapcsolatos érzéseiket, tapasztalataikat. Az indító mondat a következő lehet: „Ma azt viszem haza magammal...” 10 perc	Összegző, lényegkiemelő képesség Türelem Másokra való odafigyelés	Frontális munka – megbeszélés		P6 (Mit viszek ma haza?)

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Figyelmet kérek!

A székeket négyes csoportokban rendezzük el.

Szükség van

1. szerepkártyákra: „beszélő”; „figyelmes hallgató”; „figyelmetlen hallgató”; „figyelő”;
2. érzelempártyákra: „vidám”, „kínos”, „lehangoló”, „együttérzést keltő”.

Az osztály négyfős csapatokra oszlik. A csapatokon belül négy szerepet osztunk ki (először mindenki egy szerepkártyát húz, majd később, ha az idő engedi, egy szereppel tovább lép). A figyelő nem vesz részt a beszélgetésben, kicsit hátrébb is ül, de mindent megjegyez, amit a másik három szereplő tesz.

A beszélő belekezd egy rövid történetbe, a figyelmes, illetve a figyelmetlen hallgató szerepének megfelelően viselkedik. Addig ismételjük a játékot, míg valamennyi résztvevő ki nem próbálta az összes szerepet. Tekintettel az időkeretre, egy-egy történet két-három percnél ne tartson tovább.

A beszélő a kihúzott kártyán szereplő érzelmenek megfelelően, kifejezően alakítsa mondandóját. (A kihúzott kártyát már nem tesszük vissza.)

A történet kezdődhet például így: „A legjobb, ami ezen a héten megesett velem...”; „Ha én dönthetnék, a napot arra használnám föl...”; A legrosszabb, ami a héten megtörtént velem...”. Vagy: „Szívesen lennék...”; „Soha nem lennék...”. Az érzelempártyákkal összehangban lehet kezdeni a történetet.

Célunk a verbális és nonverbális közlésmód összehangolása, a figyelem, figyelmes hallgatás átélése, a figyelmetlenség hatásának

megtapasztalása. Fontos az oldott hangulat megteremtése, hogy a gyerekek ne érezzék magukat feszélyezve a játék alatt. Az idő múlása miatt ne szakítsunk félbe történetet. A tapasztalatok megbeszélésekor mindenkire jusson elég figyelem, a kellemetlen és jóleső érzések is kifejezésre juthassanak. Fontos, hogy figyelmeztessük a résztvevőket, hogy a szerepeket ne azonosítsák a szerepeket játszó személyekkel: ne bántódjanak meg azért, ha valaki átéléssel alakítja szerepét.

P2 A témához tartozó ismeretek összegyűjtése

4–4 darab A, B, C, D jelű kártyára van szükség a négy csoporthoz (D1). A tanulók a kialakult csoportokban a megadott szempontok szerint feldolgozzák a kommunikációról eddig szerzett ismereteiket. Az előző játék élményei is segíthetnek. Plakátot készítenek közösen, majd a saját, eredeti csoportjukba visszaülve, minden tag elmagyarázza a maga plakátját a csoportjának. A plakátfeliratok megegyeznek a kártyákon lévő feladat címével:

1. A kommunikáció folyamata
2. A kommunikáció célja
3. A kommunikációt befolyásoló tényezők
4. Önismeret és kommunikáció

Ösztönözzük a gyerekeket arra, hogy a tapasztalataik, érzéseik alapján a kártyán lévő kérdésekre válaszoljanak, utaljanak a beszélgetés során szerzett élményeikre. A pedagógus ügyeljen rá, hogy a feladat ne váljék számonkérésé.

P3 Kommunikáció a társas interakciókban

Minden csoport ugyanazokat a képeket kapja: a), b), c) jelű képek; a c) képből kettő szükséges a csoport számára.

A kiosztott képeket megnézik a gyerekek. Megkérjük őket, hogy válaszoljanak a feladatlapokon lévő kérdésekre (D4).

A korábban kialakított négyfős kiscsoportok feladata, hogy a képek segítségével felismerje, milyen társas interakciók (helyzetek, ráhatások, viszonyok) láthatóak a képeken. Ezeket tovább gondolva állapítsák meg a gyerekek, milyen társas interakció folyhat a képeken, kik lehetnek a szereplők. Beszéljék meg, szerintük hány évesek lehetnek a képek szereplői, mi lehet a foglalkozásuk, milyen lehet társadalmi helyzetük. Vajon milyen kommunikáció zajlik a résztvevők között? Először párban elemezzék az a) és c), majd a b) és c) jelű képeket, és válaszoljanak a három feladatlap kérdéseire.

P4 Kommunikáció kiélezett helyzetekben

A csoportok kapnak egy lapot, melyen a következő mondat olvasható: „Sziaztok, bocs, hogy késtem!” (D5). Tanulmányozzák, ízlelgetik a mondatot. Ezután a csoport tagjai húznak egyet-egyét a négy kártya közül (D6), melyen egy érzelem és egy mondat szerepel. A kártyákat nem mutatják meg egymásnak. A kihúzott kártyán olvasható érzelemnek megfelelően kell reagálniuk társuknak a lapon szereplő mondatra, méghozzá a szóforgó szabályainak megfelelően. (A társ el is mondhatja az indító mondatot.) A társ feladata az, hogy saját szavaival válaszoljon a kártyán szereplő megjegyzésre, felismerje a hozzá beszélő által megjelenített érzelmeket (1), illetve a magában keletkezett érzelmeket (2).

Válaszát rögzítse az alapmondatot tartalmazó lapon.

A munkához nagy odafigyelés, elmélyült figyelem szükséges. Rövid, néhány szavas bevezető, ráhangolódás után kezdjük a feladathoz. Pl.: „A kezdő lap kamaszok családjában gyakran elhangzó mondatot tartalmaz...” Kérjük meg a gyerekeket, hogy a szerepkártyákon megfelelő érzelmi töltéssel játsszák szerepüket. Fontos, hogy a tanulók pontosan rögzíteni tudják érzelmeiket; ehhez használhatják akár az előző feladatsor érzelmi listáját is. Nem fontos ülni maradni, ha kényelmes, állva is játszhatnak.

P5 A tapasztalatok összefoglalása, levezető játék

Ha a gyerekek kellőképpen belemelegednek a szerepjátékba, összefoglalásként is játszhatunk. Az iskolai életből merített szerepek eljátszása alkalmat nyújt arra, hogy bemutassák, kényes helyzetekben mennyire képesek árnyalt kommunikációra, a helyzetek felismerésére. Az önként jelentkezők a mellékletben szereplő helyzetet (4 db színes szerepkártya felirattal) színekkel és számokkal „beszélnek el”. A játékban érzékelhető, hogy a gyerekek mennyire bátorodtak fel érzelmeik hangsúlyozott kifejezésére. A menzatéma helyett természetesen választhatunk az osztály aktuális „problémahelyzetéhez” kapcsolódó jelenetet. Általában derűltség kíséri a feladatot.

P6 Mit viszek ma haza?

A nagycsoport tagjai megosztják társaikkal a foglalkozás közben szerzett tapasztalataikat, élményeiket. Fontos, hogy az szólaljon meg, akinek mondanivalója van, senkit ne kényszerítsünk, de bátorítsuk a félénkebbeket is megszólalásra. Az időkeretet úgy is tartathatjuk, hogy előre meghatározzuk a csoport méretének megfelelően, hány mondatban foglalják össze a tanulók mondanivalójukat.

